

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง อย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และการจัดการศึกษาของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและชุมชน ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญของงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การปฏิบัติ การฝึกอบรมการสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ มีการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ

นโยบายการศึกษาเป็นการสร้างคน สร้างงาน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ยึดหลักการบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพ มีประสิทธิภาพและมีความเสมอภาค มีการปรับโครงสร้างระบบการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นการสร้างชาติให้มั่นคงได้อย่างยั่งยืน ประชาชนมีความเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษา ที่สามารถบูรณาการการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้และสร้างเยาวชนให้มีความรู้ มีความสามารถตามความถนัด และศักยภาพของตนเอง ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับแก้ไข พ.ศ.2545 กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ยึดหลักความมีเอกภาพ

ด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติกล่าวคือ เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น กำหนดจุดหมายของหลักสูตรซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี มีสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นช่วงชั้น ๆ ละ 3 ปี จัดการศึกษาเฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้มีความเป็นไทย เป็นพลเมืองดีของชาติ สามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้ ตลอดจนมีการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมาย (กรมวิชาการ 2545:1-2) เพื่อให้การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ สถานศึกษาต้องมีการประสานสัมพันธ์ ร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน และองค์กรปกครองท้องถิ่นให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษาจะต้องมีบทบาทภาระหน้าที่สำคัญโดยตรงที่ต้องมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาภายใต้เงื่อนไข องค์ประกอบซึ่งเป็นบริบทของตนเอง

การบริหารจัดการหลักสูตรในระดับสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องดำเนินการตามหลักการและแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการหลักสูตรที่ดี (กรมวิชาการ 2545: 8-9) คือสร้างหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และบริบทของสถานศึกษา มีการวิเคราะห์ความเหมาะสมความเป็นไปได้ของหลักสูตร มีการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง มีการประเมินความก้าวหน้าของหลักสูตร และนำผลการประเมินมาวางแผน เพื่อพัฒนาบุคลากรให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งโดยนัยนี้ จะเห็นได้ว่าการประเมินหลักสูตรเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญที่จะขาดไม่ได้ในการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษา

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา มีสิ่งที่สำคัญมากที่สุดประการหนึ่ง คือ เกณฑ์การประเมินหลักสูตร (Neve 1983: 121 อ้างถึงใน ศรานตา จันทรเมือง 2543: 42) ซึ่งหมายถึง การกำหนดว่า จะประเมินหลักสูตรในด้านใดบ้าง ใช้ตัวชี้วัดใด มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนอย่างไร ซึ่งเกณฑ์ที่ดีควรเกิดจากการให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ทั้งนี้ เพื่อให้ได้เกณฑ์ประเมินหลักสูตรที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งในทางปฏิบัติถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรที่ดีนั้น มีวิธีดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การใช้เทคนิคเดลฟาย การใช้เทคนิคกระบวนการสนทนากลุ่ม และการใช้ระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งในการเลือกวิธีการประเมินที่สำคัญนั้น ต้องนำผู้ที่เกี่ยวข้องมาเป็นนักวิจัย นักพัฒนาเกณฑ์ โดยเป็นผู้ที่มีส่วนได้รับประโยชน์และร่วมรู้เห็นในการพัฒนาเกณฑ์อย่างต่อเนื่อง และจะมีผลที่สำคัญที่สุด คือ เพื่อให้เกณฑ์ประเมินหลักสูตรกับ

การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นที่ยอมรับของบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงทุกฝ่าย ทั้งยังได้รับการพัฒนา และเกิดกระบวนการเรียนรู้ สามารถพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และชัดเจน ด้วยแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำกระบวนการของระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มาเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตร เพื่อให้ได้เกณฑ์เป็นที่ยอมรับและสามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

จากหลักการของกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นกระบวนการสืบค้นหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง การได้มาของตัวชี้วัด เกณฑ์ประเมินหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีการประเมินหลักสูตร เพราะการประเมินจะช่วยให้โรงเรียนซึ่งมีผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ที่อยู่กับปัญหา ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์ความรู้ เกิดการเรียนรู้ของกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทำให้การแก้ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง ทำให้มีผลจากการใช้หลักสูตรนั้นได้สะท้อนกลับมาหลายด้านด้วยกัน ทั้งยังเป็นการตรวจสอบว่าสถานศึกษาสามารถนำหลักสูตรไปใช้ในสถานการณ์จริงได้เพียงใด มีส่วนใดบ้างที่ยังเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ได้อย่างไร โดยคาดว่าจะการพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรครั้งนี้จะช่วยทำให้ทราบข้อมูลการพัฒนาหลักสูตรในครั้งต่อไป ได้อย่างสมบูรณ์ การกำหนดเกณฑ์ประเมินหลักสูตรที่เหมาะสม โดยผู้ที่เกี่ยวข้องจากการพัฒนาหลักสูตรก็มีความจำเป็น เนื่องจากเป็นทั้งผู้ผลิต ผู้ใช้หลักสูตร ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ ที่จะปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เนื่องด้วยโรงเรียนจิระประวัติวิทยาคมเป็นโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของจังหวัดนครสวรรค์ ที่เริ่มใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 โดยจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีการบริหารจัดการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรตามกระบวนการของการบริหารหลักสูตร โดยในปีการศึกษา 2547 โรงเรียนได้ดำเนินการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้ครบทั้ง 2 ช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์ และบุคลากรแกนนำ

ของโรงเรียนจิระประวัตินวิทยาคมที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทและมีส่วนร่วมที่สำคัญในการบริหารจัดการ การศึกษา รวมทั้งยังมีการกำกับ ติดตาม ดูแลการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษาให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร ได้ร่วมกันวิเคราะห์สภาพขององค์ประกอบ และ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร ตลอดจนบริบทของโรงเรียน โดยมีความเห็นร่วมกัน ที่จะพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนจิระประวัตินวิทยาคม โดยใช้ระเบียบวิธี วิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งถือว่าเป็นทางเลือกที่สำคัญและเหมาะสมกับสภาพบริบทของ โรงเรียนในปัจจุบัน โดยเลือกที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตร สถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งมีองค์ประกอบของเกณฑ์ การวิจัย 5 ด้าน ดังนี้ คือ ด้านบริบทหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการศึกษาการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และด้านการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้มีดังนี้

2.1 เพื่อพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนจิระประวัตินวิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียน จิระประวัตินวิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

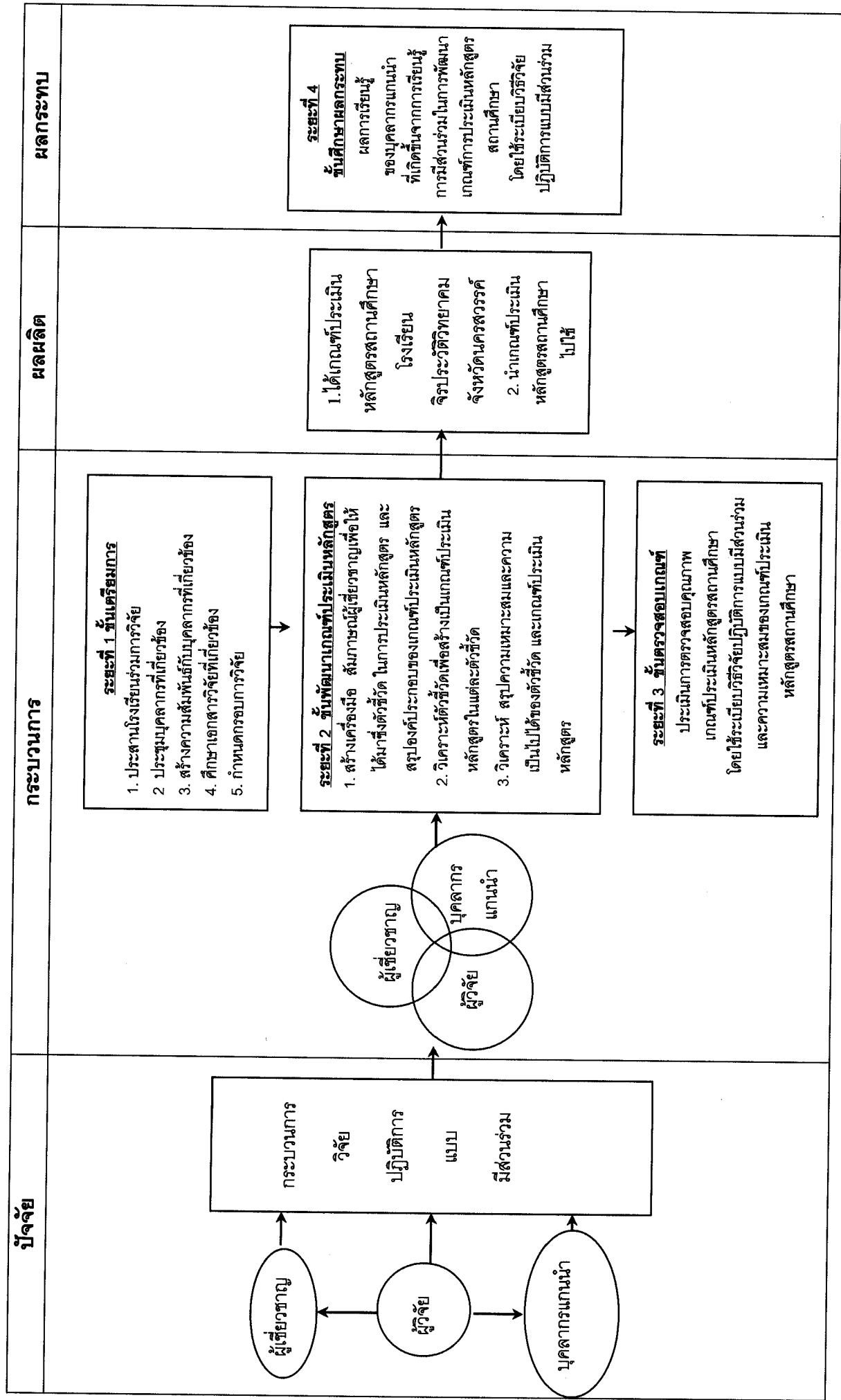
3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้ ระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนนำเกณฑ์ไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรอย่างแท้จริง ซึ่งกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม จะรวมจุดเด่นของการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและการวิจัยเชิงปฏิบัติการเข้าด้วยกัน จึงเป็นการวิจัยที่เน้นการวิเคราะห์ปัญหา ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหา วางแผนการดำเนินงานเพื่อ

แก้ไขปัญหา ปฏิบัติการตามแผน และติดตามประเมินผล ทั้งนี้การวิจัยทุกขั้นตอนจะต้องมีผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมทำการวิจัยด้วย

ในการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม ได้กำหนดผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้วิจัย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร และกลุ่มบุคลากรแกนนำของโรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยผู้วิจัย เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ควบคุมกระบวนการวิจัยให้สามารถดำเนินการวิจัยเป็นไปตามขั้นตอน เป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง คอยกระตุ้น แนะนำให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยสามารถให้ความคิดเห็น เสนอแนะตามหลักการของการมีส่วนร่วม ต้องศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ส่วนผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร เป็นผู้ให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการประเมินหลักสูตร และกลุ่มบุคลากรแกนนำของโรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหัวหน้ากลุ่มงาน ที่มีความสำคัญมากในการวิจัยครั้งนี้ เพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติได้จริง โดยได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกันวิเคราะห์ และอภิปรายให้ได้แนวทางแล้วกำหนดวิธีการวิจัยร่วมกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งเกณฑ์ประเมินหลักสูตรที่เหมาะสมและเป็นไปได้จริงในการนำไปปฏิบัติต่อไป

ด้วยแนวคิดในการใช้ระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดการดำเนินการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1.1 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนจีระประวัติวิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 การวิจัยครั้งนี้ มุ่งพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้ ระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

4.2 ตัวแปรในการศึกษาค้นคว้านี้ ประกอบด้วย

4.2.1 ตัวแปรต้น คือ กระบวนการพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

4.2.2 ตัวแปรตาม คือ 1) คุณภาพของเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ใน ด้านความเหมาะสมของเกณฑ์ และความเป็นไปได้ของเกณฑ์ในการนำไปปฏิบัติจริง และ 2) ผลของ การเรียนรู้ที่เกิดจากกระบวนการพัฒนาเกณฑ์ประเมินที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

4.3 แหล่งข้อมูล และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลการวิจัย ประกอบด้วย

4.3.1 กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่เหมาะสมในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร ที่มีความรู้ความสามารถด้านหลักสูตรและการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในปีการศึกษา 2548 ที่ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง

4.3.2 กลุ่มที่ 2 กลุ่มบุคลากรแกนนำของโรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม เป็นผู้ที่ มีความรู้ ความสามารถด้านหลักสูตร ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เพื่อร่วมกันพัฒนา เกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้เรียนของโรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม ในปีการศึกษา 2548

4.3.3 กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ เป็นผู้ให้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูผู้สอน จำนวน 90 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน และผู้เรียนของโรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม ในปีการศึกษา 2548 ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling random) จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)

4.3.4 กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ เป็นผู้ให้ข้อมูลเพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูผู้สอน จำนวน 90 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 15 คน ของโรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม ในปีการศึกษา 2548 ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling random) จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หมายถึง หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นหลักสูตรแกนกลาง ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ

5.2 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม หมายถึง หลักสูตรที่โรงเรียนจิระประวัติวิทยาคมจัดทำขึ้นตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยนำข้อมูลที่เป็นจุดเด่น มีเอกลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ มากำหนดเป็นสาระการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ

5.3 ผู้อำนวยการ หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนของโรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม

5.4 รองผู้อำนวยการ หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียน ทุกฝ่ายของโรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม

5.5 บุคลากรแกนนำ หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 สาระ หัวหน้าฝ่ายทะเบียนวัดและประเมินผล หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ของโรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม

5.6 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม

5.7 ผู้เรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ของโรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม

5.8 การใช้หลักสูตร หมายถึง การปฏิบัติ การดำเนินการ หรือ ความต้องการ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อการนำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไปใช้ได้ตามจุดหมายของหลักสูตร

5.9 การประเมินหลักสูตร หมายถึง การศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลอย่างมี หลักเกณฑ์ เพื่อตรวจสอบและตัดสินคุณค่าของหลักสูตร

5.10 เกณฑ์ หมายถึง สิ่งที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการวัดและประเมินผลการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย องค์ประกอบหลัก ตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ โดยมี คุณลักษณะของสิ่งที่มุ่งศึกษาอย่างชัดเจน โดยอาศัยเอกสารข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี หรือจาก จินตนาติของผู้เชี่ยวชาญ (Expert Consensus)

5.11 เกณฑ์การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ข้อพิจารณาเพื่อใช้ในการ ประเมินหลักสูตร ซึ่งครอบคลุม ในเรื่องขององค์ประกอบหลัก ตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ

5.12 การพัฒนาเกณฑ์ หมายถึง การกำหนดรายการต่าง ๆ ลงในแบบประเมิน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์กลางในการประเมินผลการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

5.13 บริบทหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานการศึกษา องค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร ในการทำความเข้าใจหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร การนำ หลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

5.14 การบริหารจัดการศึกษาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการ ในการวางแผน พัฒนา การนำหลักสูตรไปใช้ การตรวจสอบการใช้หลักสูตร และ การนำผล การตรวจสอบมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

5.15 การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการ ดำเนินการปฏิบัติ ในการนำหลักสูตร ไปสู่กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้กับผู้เรียน

5.16 การสนับสนุนส่งเสริมการใช้หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตรไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้กับผู้เรียน

5.17 การติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การตรวจสอบ การดำเนินการของขั้นตอนต่าง ๆ ในการนำหลักสูตรไปใช้พัฒนาผู้เรียน

5.18 การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การวิจัยที่มุ่งเน้นให้ผู้มีส่วน ร่วม มาร่วมกันปฏิบัติการกับนักวิจัย โดยมีการศึกษาค้นคว้าหาความจำเป็นและความต้องการ ร่วมกัน เพื่อการตัดสินใจและยอมรับในประเด็นที่ต้องการพัฒนาหรือแก้ไขในสถานการณ์นั้น

5.19 ระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการใช้วิธีการวิจัยที่เป็นระบบหรือกระบวนการวิจัยในการพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มาร่วมกับผู้วิจัยเพื่อกำหนดและคัดเลือกเกณฑ์ที่มีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาได้จริง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้เกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ สามารถนำไปใช้ในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง

6.2 บุคลากรแกนนำของโรงเรียนเกิดการเรียนรู้ มีการยอมรับและสามารถนำเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างถูกต้อง เพราะเป็นเกณฑ์ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จากผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ตลอดจนทราบปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ทั้งยังสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลต่อการตัดสินใจที่จะปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาที่ดีมีคุณภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรต่อไป